

Problemy z wypróżnianiem u cieląt: co oznaczają i jak je wyeliminować?

Autor: dr hab. inż. Maciej Adamski

Data: 6 maja 2019

Jednymi z najgroźniejszych i najczęściej spotykanych problemów w okresie odchowu cieląt są problemy z wypróżnianiem. Mówimy tutaj zarówno o biegunkach, jak i rzadziej występujących zaparciach. Jak sobie z nimi radzić?

Problemy z wypróżnianiem u cieląt mogą być spowodowane zarówno czynnikami zakaźnymi (bakterie, wirusy, pasożyty), jak również niezakaźnymi (niewłaściwe warunki zoohigieniczne, woda złej jakości, czy błędy żywieniowe).

Warto dbać o to, żeby cielęta były właściwie pojone oraz miały właściwe warunki zoohigieniczne. Przy jakichkolwiek objawach zaparc, czy biegunek należy niezwłocznie interweniować.

Problemy z wypróżnianiem: biegunki

Biegunki u cieląt podzielić można na 2 podstawowe rodzaje:

1. sekrecyjne (występujące w pierwszych dniach życia)
2. i osmotyczne (występujące najczęściej w wieku 1–3 tygodni).

Biegunki sekrecyjne

Biegunki sekrecyjne wywoływane są przez enterotoksyczne szczepy pałeczki okrężnicy (*Escherichia coli*) lub szczepy z rodziny *Salmonella*. Toksyny wytwarzane przez bakterie znajdujące się na powierzchni błon śluzowych powodują **wzmoczone wydzielanie się elektrolitów oraz płynów do światła jelita, czego efektem są biegunki**. W celu zapobiegania biegunkom sekrecyjnym poleca się podanie doustnie cielętom w pierwszej dobie życia witaminy A w ilości 1–2 mln jednostek.

Biegunki osmotyczne

Natomiast biegunki osmotyczne wywoływane są przez wirusy *Rota*, *Corona* bądź *kryptosporidia*.
Wirusy te powodują zaburzenia we wchłanianiu składników pokarmowych, wody i elektrolitów.

Jak podawać cielętom pójło?

Właściwe odpajanie może pomóc?

Bardzo istotnym elementem w odchowie cieląt jest właściwe ich odpajanie. Cielęta wrażliwe są nie tylko na skład pożywienia, jakość, ale i jego temperaturę. Przyjmuje się, że temperatura pójła dla cieląt w pierwszych dniach życia powinna mieścić się w przedziale między 37 a 39°C. Ponadto **konieczne jest, aby cielęta, pobierając pójło, przybierały tzw. pozycję fizjologiczną. Polega ona na picciu z głową uniesioną do góry. Pozwala to na zamknięcie się rynienki przełykowej, dzięki czemu pokarm trafia bezpośrednio do trawieńca.**

Natomiast jeśli cielę pobra pójło w innej pozycji, rynienka przełykowa się otwiera. Przez to trafia ono do jeszcze niewykształconego żwacza. W rezultacie dochodzi do zalegania i gnicia pójła, namnażania się niekorzystnej mikroflory bakteryjnej, a w konsekwencji do biegunki. Cielęta powinny być odpajane poprzez użycie wiadra ze smoczką umieszczonego mniej więcej na wysokości głowy

cielęcia. Istotne jest również dostosowanie ilości i częstotliwości podawanego pójła do potrzeb cieląt w danym wieku.

Dobrostan zwierzęcia w czasie odpajania

Nie można także zapominać, że konieczne jest przestrzeganie wysokiej higieny podczas całego okresu odpajania!

Równie istotny jest stały, nieograniczony dostęp do świeżej, czystej i ciepłej wody. **Przed wszystkim należy pamiętać, że mleko lub preparat zastępczy mimo płynnej formy nie jest w stanie zastąpić wody.** Dlatego należy zadbać o stały dostęp do wody również w okresie żywienia paszami płynnymi. Ponadto obok ilości ważna jest jej jakość. Woda zanieczyszczona może być przyczyną biegunek zarówno na tle bakteryjnym, jak i pokarmowym. Cielęta są wrażliwe na obecność glonów i innych zanieczyszczeń w wodzie. Ponadto resztki roślinne mogą ulegać procesom gnilnym. Wtedy namnażają się bakterie patogenne. W rezultacie po spożyciu takiej wody dochodzi u cielęcia do zatrucia pokarmowego.

Cielęta powinny być odpajane poprzez użycie wiadra bądź butelki ze smoczkiem umieszczonego mniej więcej na wysokości głowy cielęcia.

Zastosowanie preparatów roślinnych

Przy zapobieganiu i zwalczaniu już występujących biegunek można stosować preparaty roślinne. Lecznicze napary sporządzane są najczęściej z kory dębu, rumianku, szczawiu lancetowatego i siemienia lnianego. Niektórzy hodowcy stosują również dodatki kawy zbożowej, czy mąki ziemniaczanej. Te na pierwszy rzut oka domowe sposoby znajdują zasadność użycia w badaniach naukowych:

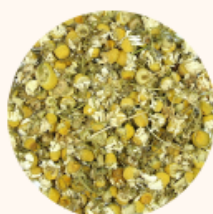
- Kora dębu szypułkowego (*Quercus robur*) ma działanie ściągające, przeciwzapalne, antyseptyczne, antyfermentacyjne oraz antygnilne. Swoje właściwości lecznicze kora dębu zawdzięcza przede wszystkim wysokiej zawartości garbników, ale również kwasom fenolowym, czy flawonoidom. Korę najczęściej kupuje się w postaci sproszkowanej i następnie wykonuje się z tego napar w połączeniu z wodą.
- Napar z rumianku pospolitego (*Matricaria chamomilla*) ma działanie przeciwzapalne oraz zapobiega skurczom w przewodzie pokarmowym.
- Szczaw lancetowaty (*Rumex hydrolapathum*) zawiera flawonoidy oraz garbniki, które mają działanie ściągające dla błony śluzowej oraz przeciwbakteryjne. Napar ze szczawiu sporządza się z roślin suszonych, zarówno koszyczków nasiennych, jak i liści oraz łodyg.
- Rozgotowane siemię lniane, czyli nasiona lnu zwyczajnego (*Linum usitatissimum*), działa osłonowo na błony śluzowe żołądka oraz jelit, wykazuje również działanie przeciwzapalne. Właściwości siemienia lnianego pochodzą przede wszystkim z zawartych w nasionach substancji śluzowych, które po spożyciu tworzą ochronną warstwę izolującą błony śluzowe w przewodzie pokarmowym.

Podczas podawania naparów roślinnych **najczęściej wstrzymuje się na jakiś czas pojenie mlekiem**. W przypadku braku poprawy należy skonsultować się z lekarzem weterynarii w celu zastosowania leczenia środkami farmakologicznymi. Często podaje się środki zawierające **elektrolity oraz glukozę**.

PREPARATY ROŚLINNE STOSOWANE W ZWALCZANIU BIEGUNEK U CIELĄT

**KORA
DĘBU**

RUMIANEK

**SZCZAW
LANCETOWATY**

**SIEMIEŃ
LNIANE**

**MAKA
ZIEMNIACZANA**

**KAWA
ZBOŻOWA**

Co można wykorzystać do walki z biegunkami u cieląt?

Problemy z wypróżnianiem: zaparcia

Rzadziej spotykanym problemem z wypróżnianiem u cieląt są zaparcia. Wśród nich spotyka się zarówno zatrzymanie smółki (kału płodowego) po porodzie, jak również zatrzymanie kału w późniejszych etapach życia cielęcia.

Noworodek powinien wydalić smółkę możliwe najszybciej po porodzie (maksymalnie do 4 godzin). Pobranie siary symuluje wydalenie smółki, w związku z czym przy braku tego procesu należy interweniować! Wskazany jest masaż powłok brzusznych, co pobudza jelita do pracy. Również zaleca się ręczne wybranie kału z prostnicy. Podczas takiego zabiegu należy zachować ostrożność, aby nie doprowadzić do perforacji. Przede wszystkim należy zachować delikatność i higienę. Procedura ta polega na wygrzebywaniu smółki i stymulowaniu prostnicy palcem wskazującym (w lateksowej rękawiczce), przy zastosowaniu środka poślizgowego (np. oleju roślinnego). Nie należy używać stosowanych dawniej smółkogrzebów (drucianych pętelek) do tych celów, gdyż znacznie zwiększają one możliwość uszkodzenia okrężnicy. W przypadku, kiedy mimo podjętych prób smółka nadal nie odchodzi, należy wezwać lekarza weterynarii.

Problemy z wypróżnianiem można zwalczać i próbować przeczścić organizm zwierzęcia np. stosując Kruszynę pospolitą (łac. *Frangula alnus*)

Walka z zaparciami w późniejszym okresie

Czynności stosowane **przy zaparciach w późniejszym okresie życia cieląt** są podobne do tych wykonywanych przy zatrzymaniu smółki. Tu również zaleca się masaż powłok brzusznych i stymulację prostrnicy. Zaleca się także podawanie oleju parafinowego, najlepiej sondą prosto do żołądka. Olej parafinowy pełni funkcję analogiczną do tej, którą spełnia siara przy wydalaniu smółki. Ponadto stosować można **lewatywy oraz środki pobudzające perystaltykę jelit oraz kurczliwość mięśniówki przewodu pokarmowego**. Trzeba jednak pamiętać, że czynności te powinny być wykonywane pod nadzorem lekarza weterynarii.

Można również podawać środki ziołowe, które działają żółciopędnie, wzmacniają wydzielanie soków żołądkowych oraz pobudzają perystaltykę jelit. Dodatkowo podawać można korę kruszyny pospolitej (*Frangula alnus*) lub w niewielkich ilościach siarczan magnezu, które działają przeczyszczająco. Leczenie wspomagać można również **żywymi kulturami drożdży, stymulującymi odbudowę mikroflory przewodu pokarmowego**. Zaparcia często łączą się z odczuwaniem przez cielęta bólu, w związku z czym najczęściej w leczeniu stosuje się oprócz środków rozkurczowych również środki przeciwbólowe.

Na koniec warto przypomnieć, że jak stare polskie przysłowie mówi, „lepiej zapobiegać niż leczyć”. Dlatego warto dbać o to, żeby cielęta były właściwie pojone oraz miały właściwe warunki zoohigieniczne. Przy jakichkolwiek objawach zaparc, czy biegunek należy niezwłocznie interweniować.

Podobne w temacie:

- [Odrobaczenie bydła: co zagraża zwierzętom?](#)
- [Preparaty prozdrowotne dla cieląt](#)